

11307/00.03.02/2021

Asia: VN/9898/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Pääasiallinen sisältö

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Luku 1 (Asian tausta ja valmistelu)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Luku 2 (SUP-direktiivin tavoitteet ja pääasiallinen sisältö)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tukes toteaa, että SUP-direktiivin 6 artiklan 5 kohdan mukaisen, pullojen kierrätysmuovin osuutta koskevan veloitteen valvontaa ei erikseen käsitellä hallituksen esityksessä. Tukes esittää hallituksen esitykseen tarkennusta liittyen siihen, miten edellä sanotun ns. sekoiteveloitteen valvonta järjestetään, mikäli sitä on tarkoitus valvoa viranomaisen toimesta. Lisäksi Tukes esittää tarkennusta liittyen siihen, tullaanko sekoiteveloitteesta säätämään erikseen valtioneuvoston asetuksella.

SUP-direktiivin täytäntöönpanosäädösten osalta Tukes toteaa, että useiden komission täytäntöönpano-ohjeiden myöhästyminen on hankaloittanut viranomaisen ja toimijoiden työtä.

Editoriaaliset kommentit:

- s. 7–9: ”11 artikla (valistustoimet)”, tulisi olla: 10 artikla

- s. 7–9: ”vaahdotetusta polystyreenistä” (useita kohtia), tulisi olla: paisutetusta polystyreenistä

- s. 18: ”Suuntaviivat, jotka koskevat muovin ja kertakäyttöisten muovituotteiden määrittelyä (12 artikla, 3.7.2021 mennessä)”, tulisi olla: 3.7.2020 mennessä

Luku 3 (Nykytila ja sen arviointi)

Voitte kirjoittaa kommenttine alla olevaan tekstikenttään

Vähennystoimista säädettäessä niiden noudattamista valvoisi hallituksen esityksen mukaisesti Tukes. Kulutuksen vähentymisen kokonaisseuranta toteutettaisiin kuitenkin osana tuottajavastuuraportointia. Pirkanmaan ELY-keskus valvoo jätelain 25 §:n 2 momentin perusteella tuottajavastuun valtakunnallisena viranomaisena tuottajavastuuta ja juomapakkausten palautusjärjestelmiä koskevien säännösten noudattamista. Tukes on jätelain 24 a §:n mukainen markkinavalvontaviranomainen. Tukes esittää hallituksen esitykseen tarkennusta liittyen siihen, mille viranomaiselle tuottajavastuuraportointiin perustuva kulutuksen vähentämistoimien seurannan valvonta kuuluisi siinä tapauksessa, että green deal -sopimus ei toteutuisi.

Editoriaaliset kommentit:

- s. 23: ”70 M€39”, tulisi olla: 70 M€

Luku 4 (Ehdotukset ja niiden vaikutukset)

Voitte kirjoittaa kommenttine alla olevaan tekstikenttään

Esityksen mukaan SUP-direktiivin 4 artiklan edellyttämät kansalliset kulutuksen vähennystoimet pyritään lainsäädännön sijasta ensisijaisesti määrittämään ja toteuttamaan green deal -sopimuksella, joka neuvotellaan ympäristöministeriön ja kulutuksen vähentämistoimien kohteena olevia merkittävimpiä toimialoja ja toimijoita edustavien yhdistysten välillä.

Vähennystoimista säädettäessä niiden noudattamista valvoisi esityksen mukaisesti Tukes. Jos green deal -sopimus ei toteutuisi, Tukesin valvonnan piiriin tulisi nykytilanteeseen verrattuna uudenlaisia toimijoita ja tuotteita. Ravintolat, kahvilat, kioskit ja vastaavat toimijat olisivat Tukesin valvonnalle uusi kohderyhmä. Tukesin arvion mukaan vähennystoimien valvonta olisi lainsäädäntöön perustuvassa vaihtoehdossa haastavaa ja valvonta tapahtuisi paljolti kentällä, sillä tieto valvottavista tuotteista on usein saatavilla vain paikan päällä yrityksissä. Vähentymisen kokonaisseurannan toteuttaminen osana tuottajavastuuraportointia mahdollisesti lisäisi viranomaisyhteistyön tarvetta Tukesin ja Pirkanmaan ELY-keskuksen välillä.

Tukes painottaa, että mikäli SUP-direktiivin edellyttämät vähennystoimet toteutettaisiin green deal -sopimuksen sijaan lainsäädännöllä, tulisi säädösvalmistelussa huomioida Tukesin resurssitarpeet, jotka liittyisivät uusiin valvottaviin tuotteisiin, kenttävalvonnan lisääntymiseen ja valvottavien toimijoiden määrään. Tukes kiinnittää huomiota siihen, että lainsäädäntövaihtoehdossa sen

valvonnan piiriin tulisi paljon uusia toimijoita, sillä SUP-direktiivin 4 artiklassa tarkoitettujen kertakäyttömuovituotteiden valmistajien ja jakelijoiden määrä on suuri. Tukes pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä tuodaan esiin myös lainsäädäntöön perustuvan vaihtoehdon mahdollisuus sekä sen vaikutukset Tukesin toimintaan ja resurssien turvaamiseen. Tukes toteaa myös, että mandaatti jätelain 10 §:n nojalla annettavien asetusten sisällölle ja määrälle on avoin, mikä vaikeuttaa Tukeisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia ennakolta.

Esityksen arvio vaikutuksista Tukesin toimintaan pitää Tukesin näkemyksen mukaan paikkansa, mikäli green deal -sopimukseen perustuva järjestely toteutuu, eikä vähentämistoimia toteuteta lainsäädännöllä. Pullojen kierrätysmuovin osuutta koskevan velvoitteen osalta Tukes esittää tarkennusta siihen, miten velvoitteen valvonta on tarkoitus järjestää. Jos sekoitevelvoitteen valvonta kuuluisi Tukesille, tulee myös Tukesin toimintaan siitä aiheutuvat vaikutukset huomioida hallituksen esityksessä.

Kalastusvälinejätteen keräämistä koskevan kohdan osalta Tukes toteaa, että lyijyä sisältäville ammuksille ja kalastuspainoille on valmisteilla REACH-rajoitusehdotus, ja että käytöstä poistettujen välineiden kerääminen auttaa saamaan vanhoja, lyijyä sisältäviä kalastusvälineitä pois kierrosta. Välineiden sisältämien vaarallisten aineiden osalta Tukes huomauttaa lisäksi, että jigeissä (muovinen/silikoninen viehe) on tehty valvontahavaintoja myös ftalaateista.

Kalastusvälinejätteen liiketoimintamahdollisuuksiin liittyen Tukesin valvontaan perustuva havainto on, että esimerkiksi kierrätysmuovista valmistetuissa tekstiileissä on usein maininta, että ne on valmistettu merimuovista tai kalastusverkoista. Vaikka kalastusvälinejätteeseen liittyvät liiketoimintamahdollisuudet ovat vähäiset, niitä on kuitenkin olemassa.

Luku 5 (Muut toteuttamisvaihtoehdot)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Editoriaalinen kommentti:

- s. 74: Sivun kappaleet 3–6 kopioituneet kahteen kertaan, alkaen ”Ruotsissa SUP-direktiivin” ja päättyen ”Naturvårdsverket”.

Luku 8 (Lakia alemman asteinen sääntely)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Luku 12 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Jätelain muutosehdotus

6 § (Muut määritelmät) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukes katsoo, että yhteisen kannan muodostaminen EU-tasolla koskien sitä, kuuluuko vesipohjaisella dispersiotekniikalla valmistettu tuote SUP-direktiivin soveltamisalaan, on toivottavaa.

Lisäksi Tukes kannattaa esityksen mukaisia perusteluja etenkin seuraavien kohtien osalta:

Sivu 79: ”Tämän hallituksen esityksen valmistelun aikana direktiivin määritelmän ja sitä koskevan suuntaviivojen tekstin on tulkittu tarkoittavan sitä, että pää rakenneosa voi olla esimerkiksi toiminnallinen ominaisuus, joka on tarpeen tuotteen aiottua käyttötarkoitusta varten, kuten kyky eristää vettä tai rasvaa.”

Sivu 80: ”Jos paperi- tai kartonkipohjaisen tai muun materiaalin pinnalle kuitenkin levitetään muovipinnoite tai -päällyste pakkauksen suojaamiseksi vedeltä tai rasvalta, lopputuote katsotaan yhdistelmätuotteeksi, joka koostuu useammasta kuin yhdestä materiaalista, joista yksi on muovi. Tässä tapauksessa lopputuotteen katsotaan olevan osittain valmistettu muovista. Näin ollen kertakäyttöiset paperi- tai kartonkipohjaiset tuotteet, joissa on muovipinnoite tai -päällyste, on osittain valmistettu muovista, ja ne kuuluvat direktiivin soveltamisalaan.”

24 a § (Markkinavalvonta) + pykäläkohtaiset perustelut

Perustelujen mukaan lain 24 a §:n 1 momenttia täsmennettäisiin, jotta Tukesilla olisi tarvittaessa toimivalta valvoa myös lain 10 §:n nojalla annettavassa asetuksessa mahdollisesti säädettävien SUP-direktiivin 4 artiklan edellyttämien kulutuksen vähennystoimien noudattamista. Vähennystoimista säädettäisiin tilanteessa, jossa SUP-direktiivin 4 artiklan toteuttamiseksi ensisijaisesti suunniteltua green deal -sopimusta ympäristöministeriön ja kulutuksen vähennystoimien kohteena olevien toimialojen välillä ei synny, tai jossa syntynyt green deal -sopimus joudutaan kesken sopimuskauden irtisanomaan. Ehdotetun 24 a §:n 1 momentin mukaan turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo markkinavalvontaviranomaisena pakkauksia, ajoneuvoja sekä niiden materiaaleja ja osia, paristoja ja akkuja, sähkö- ja elektroniikkalaitteita sekä muita tuotteita koskevien vaatimusten ja rajoitusten noudattamista siten kuin niistä tarkemmin säädetään 10 §:n nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa.

Tukes pitää hyvänä 24 a §:n 1 momentin täsmenämistä ja katsoo, että sen toimivaltuuksista jätelain soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkinavalvonnassa on tarkoituksenmukaista säätää jätelaissa. Tukes esittää, että kohdan perusteluissa tuotaisiin lisäksi esiin Tukesin nykyinen rooli SUP-direktiivin mukaisten tuotekieltojen ja merkintävaatimusten noudattamista valvovana viranomaisena niiltä osin kuin niistä säädetään kansallisella asetuksella eräistä muovituotteista (771/2021), ja tätä koskeva säädösperusta.

Tukes esittää lisäksi, että 24 a §:n 1 momentin täsmennystä koskevissa perusteluissa määriteltäisiin, mitä tuotteita siihen tehtävällä lisäyksellä ”muita tuotteita” tarkoitetaan. Tukes katsoo, että lisäyksessä tarkoitettut tuotteet olisi tarkoituksenmukaista kuvata perusteluissa selkeästi.

Mahdollisiin, vähennystoimina säädettäviin toimenpiteisiin liittyen Tukes toteaa, että sen jätelain 24 a §:n mukainen valvontatoimivaltuus koskee markkinavalvontaa. Markkinavalvontalain tulevan 17 §:n (Toimenpidemääräys) 2 momentin nojalla markkinavalvontaviranomainen voi antaa pykälän 1 momentissa tarkoitetun määräyksen ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin myös lain 1 §:n 1 momentissa mainituissa laeissa tuotetta koskevien menettelyjen saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, jos tuotetta koskevat menettelyt eivät ole vaatimusten mukaiset. Tähän muutokseen liittyvän hallituksen esityksen perustelujen mukaan markkinavalvontaviranomainen voi valvoa vaatimuksia, joita on tarkoituksenmukaista valvoa samalla kun valvotaan itse tuotteen ja sitä koskevien tietojen sekä asiakirjojen vaatimustenmukaisuutta. (HE 138/2021 vp, s. 46–47). Tukes katsoo, että vähennystoimina säädettäviksi esitetyt toimenpiteet eivät kaikilta osin vastaisi sitä, mitä markkinavalvonnalla hallituksen esityksen HE 138/2021 perustelujen valossa tarkoitetaan.

25 § (Muut valvontaviranomaiset) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

46 § (Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

47 a § (Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

47 b § (Kustannusvastuun piiriin kuuluvat alueet) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

47 c § (Kustannusvastuun toteuttamiseksi tarvittavien tuoteryhmäkohtaisten korvausten määrittäminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

47 d § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten maksaminen kunnille) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

47 e § (Tuoteryhmäkohtaisten korvausten tarkistaminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

47 f § (Kustannusvastuun jakaminen samaa tuoteryhmää edustavien eri tuottajayhteisöjen sekä tuottajien kesken) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

48 § (Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukes pitää lakiin lisättävää palvelupakkauksen tuottajan määritelmää hyvänä. Tukesin ja toimijoiden välisissä keskusteluissa on tullut esiin esimerkiksi kysymys siitä, ketä pidettäisiin tuotteen pakkaajana tilanteessa, joissa asiakas itse pakkaa tuotteen (esim. paistopussit paistopisteellä).

49 § (Käytöstä poistettavien tuotteiden vastaanotto ja kuljetus) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

51 § (Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuus) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

53 a § (Tuottajan omaoverta) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

62 § (Tuottajayhteisöön liittymisen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

66 a § (Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

69 § (Juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän velvollisuudet) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

128 § (Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset + niiden perustelut

Tukes katsoo, että muutokset tulevat voimaan nopeasti koko järjestelmän kannalta.

Merenkulun ympäristönsuojelulain muutosehdotus

3 § (Jätteiden vastaanottojärjestelyt satamassa) + pykäläkohtaiset perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Voimaantulosäännös + sen perustelut

Tukesilla ei ole lausuttavaa.

Muita esitykseen liittyviä asioita

Voitte kirjoittaa kommenttine alla olevaan tekstikenttään

Tukesilla ei ole muuta lausuttavaa.

Putkonen Tiina
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Ylinen Mirjami
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto